

2020 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

IŽANGA

2020-ieji visiems laikams įeis į istoriją, kaip pasaulį paralyžiusios pandemijos metai. Pernai ir šiemet, didžiausia aktualija versle tapo suvaržymai dėl COVID-19, sukėlę daugybę iššūkių verslui bei įvairioms jo šakoms vienijančioms organizacijoms. Šiuo įtemptu metu Lietuvos aprangos ir tekstilės įmonių asociacija (LATIA), siekdama savo nariams sudaryti kuo palankesnes sąlygas vystyti ir plėtoti veiklą, atstovavo jas intensyviai ir sėkmingai bendradarbiaudama su LR Vyriausybės darbo grupe, Ekonomikos ir inovacijų ministerija (EIMIN), Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SOCMIN) derėdamasi dėl valstybės paramos priemonių aprangos ir tekstilės pramonės sektoriui. Buvo surengti 3 LATIA prezidiumo atstovų ir LR ekonomikos ir inovacijų ministro susitikimai bei parengta eilė raštų. Į daugelį LATIA siūlymų yra atsižvelgta ir jie sėkmingai įgyvendinami.

COVID-19 pandemijos sukelti iššūkiai žmonėms bei verslui tapo aktualiausia tema žiniasklaidoje ir verslo naujienose. Šia tema asociacija komunikavo Lietuvos ir užsienio žiniasklaidos kanaluose: inicijuoti straipsniai, interviu bei TV reportažai. Siekdama palaikyti glaudų ryšį su narėmis, organizavo renginius bei diskusijas sektoriui aktualiomis temomis, skatino narių tarpusavio bendradarbiavimą ir keitimąsi gerąja praktika. Aktyviai dalinosi informacija LATIA tinklapyje, socialiniuose tinkluose.

Įgyvendinant organizacijos strateginius uždavinius, 2020-aisiais organizuota projektinė veikla, kuria siekta kelti LATIA narių darbuotojų kvalifikaciją, ugdyti jų kompetencijas, prisidėti didinant eksporto plėtrą bei įmonių konkurencingumą.

Siekdama visapusiškai atstovauti įmones nares Lietuvoje ir už jos ribų, LATIA tapo Europos aprangos ir tekstilės įmonių konfederacijos „Euratex“ nare, įstojo į Europinį ir Lietuvos klasterių tinklus, yra Lietuvos pramonininkų konfederacijos bei Vokietijos ir Baltijos šalių prekybos rūmų „AHK“ narė. Asociacijai priklausančias įmones aktyviai atstovavo, identifikuoti ir spęsti problemas padėjo LATIA viduje veikiančios Prekybos ir eksporto, LATIA normatyvinės aplinkos tobulinimo, Viešųjų pirkimų, Darbuotojų pritraukimo ir švietimo bei Mažųjų įmonių komitetai.

Šiuo metu Asociacija vienija daugiau kaip 100 narių – tekstilės, namų tekstilės įmones, trikotažo, aprangos siuvimo, apdailos, odos ir kailių, avalynės įmones, prekybines įmones, prekiaujančias audiniais, drabužiais, aksesuarais, odos gaminiiais, siuvimo ir tekstilės įrengimais, paslaugų įmones bei mokymo įstaigas, ruošiančias specialistus aprangos ir tekstilės sektoriui.

NARIŲ ATSTOVAVIMAS

Lietuvos aprangos ir tekstilės įmonių asociacija (LATIA) nuosekliai dirba dėl savo narių poreikių teikdama pasiūlymus valstybės institucijoms dėl teisės aktų keitimų, aktualios ekonomikos politikos krypties formavimo ir atkreipia dėmesį į sektoriaus problematiką. Šiomet daugiausiai dėmesio skirta pagalbos priemonėms, galinčioms padėti sumažinti verslo nuostolius dėl COVID-19 pandemijos.

1. Siūlyta suteikti galimybę gamybinėms įmonėms pasinaudoti daliniu nuomos mokesčio kompensavimu.

Rezultatas. Pagrindine gamybos veikla besiverčiančioms įmonėms taip pat buvo skiriamos nuomos kompensacijos dėl atskirose nuomojamose patalpose vykdomos mažmeninės prekybos veiklos, kuri per karantiną buvo uždrausta ar apribota. Tai buvo aktualu LATIA nariams, vykdančiams ir gamybą, ir prekybinę veiklą. Ši priemonė galiojo iki 2020 m. gruodžio 31 d.

2. Šių metų kovo mėn. 16 d. įvedus karantiną, LATIA sistemingai dirbo su LR valdžios institucijomis siekiant padėti sektoriaus įmonėms išgyventi šį sudėtingą laikotarpį. Siūlyta Lietuvos aprangos ir tekstilės sektoriaus įmonėms suteikti galimybę atidėti visų rūšių mokesčius įsipareigojimus LR valstybinėms institucijoms ne tik karantino laikotarpio metu, bet ir jam pasibaigus (nuo 6 mėn. iki 2 metų priklausomai nuo šalies ir pasaulio ekonominės situacijos).

Rezultatas. Į daugelį pateiktų siūlymų (darbo užmokesčio (DU) kompensacija prastovos atveju ekstremalios situacijos metu, užtikrinant sąlygas, kad komerciniai bankai atidėtų paskolų palūkanų ir mokesčių mokėjimus verslo klientams ir t.t.) buvo pilnai ar dalinai atsižvelgta.

3. Kreiptasi į LR Ekonomikos ir inovacijų ministeriją dėl galimybės teikti eksporto kredito garantijas ir dėl eksporto sandorių su pirkėjais iš ES šalių.

Rezultatas. Dėl COVID-19 pandemijos Europos Komisija (EK) laikinai išplėtė didesnės rizikos eksporto rinkų apibrėžimą, įtraukdama ir Europos Sąjungos (ES) nares bei kitas valstybes, iki šiol laikytas mažai rizikingomis. Šis sprendimas leido Lietuvos nacionalinės plėtros įstaigai „Investicijų ir verslo garantijos“ (toliau – INVEGA) teikti eksporto kredito garantijas įmonėms, eksportuojančioms lietuviškas prekes ir į Europą. Kreiptasi į LR Ekonomikos ir inovacijų ministeriją dėl eksporto kredito garantijų priemonei nustatytų limitų didinimo.

4. Tikslingai siekta, kad valstybės pagalba įmonėms, kurių darbuotojų skaičius yra daugiau kaip 250, tačiau turtas ir apyvarta atitinka SVV subjekto apibrėžimą, būtų teikiamos paramos priemonės kaip ir MVI.

Rezultatai. Šis klausimas keliamas nuosekliai, bendradarbiaujant su kitomis verslo interesus atstovaujančiomis organizacijomis. **Pasiiekta:** 2020 m. gruodžio mėn. patvirtintoje subsidijų nuo COVID-19 nukentėjusioms įmonėms teikimo tvarkoje dengiant dalį 2019 m. sumokėto GPM, numatyta, kad paramą dėl antrosios pandemijos bangos neigiamo poveikio verslui galės gauti ir tos įmonės, kurių darbuotojų skaičius viršija 250, o jų metinės pajamos 2019 m. neviršijo 50 mln. eurų arba turto balansinė vertė 2019 m. gruodžio 31 d. neviršijo 43 mln. eurų

5. Kreiptasi į LR Ekonomikos ir inovacijų ministeriją su pasiūlymais tobulinti viešųjų pirkimų tvarką, užtikrinant geresnes galimybes juose dalyvauti Lietuvos gamintojams.

Siūlyta, kad viešieji pirkimai turi būti vykdomi taip, kad tiekėjas sugebėtų užtikrinti greitą ir savalaikį prekių / paslaugų pristatymą, kad būtų palaikomas vietinis verslas. Vertinant siūlyta taikyti tokią balų sandarą: 30% kaina, 30% atitikimai reikalavimams, 20% pagaminta ES, 20% prekių pateikimo terminas; centralizuoti viešuosius pirkimus.

Rezultatas. Viešųjų pirkimų vertinimas, pagal siūlomą taikyti balų sandarą, nebuvo patvirtintas, tačiau sistemingai dirbta keliant kitus aukščiau įvardintus pasiūlymus susitikimuose su LR institucijų, atsakingų už viešųjų pirkimų tvarkos reglamentavimą, atstovais. LATIA buvo vienas iš iniciatorių dėl priimto Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo straipsnių pakeitimo, kuriuo numatoma sudaryti sąlygas efektyvesniam viešųjų pirkimų centralizavimui Vyriausybės ir savivaldybių lygmeniu.

6. Keltas klausimas dėl **paramos sertifikuojant aprangos ir tekstilės gaminius Lietuvos gamintojams.** Siūlyta kompensuoti iki 30 proc. sertifikavimo sąnaudų. Ilgalaikėje perspektyvoje: siūlyta įsteigti viešąją įstaigą, kuri galėtų koordinuoti visus Lietuvoje turimus, naujai kuriamus ir perspektyvoje numatomus išteklius, kad kuo daugiau tyrimų būtų atliekama ir sertifikatų išduodama Lietuvoje

Rezultatas. XVII-os LR Vyriausybės veiksmų plane įvardinta, kad 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programoje bus numatyta parama planuojamai eksportuoti produkcijai sertifikuoti. Paramą minėtai veiklai numatoma skirti Vidurio ir Vakarų Lietuvos regiono mažoms ir vidutinėms įmonėms. XVII-os LR Vyriausybės parengtas reikiamos laboratorinės įrangos pirkimo projektas, įgyvendinant atitinkamą DNR plano priemonę; svarstoma galimybė kurti sertifikavimo kompetencijų centrą; nagrinėjamas finansinių paskatų klausimas, siekiant kompensuoti dalį sertifikavimo išlaidų gamintojams.

7. Siūlyta papildyti profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvoje, sąrašą.

Rezultatas. Pasiiekta, kad šios profesijos: siuvėjas (profesijos kodas pagal Lietuvos profesijų klasifikatorių: 753126), drabužių siuvėjas (753113) ir siuvimo mašinų operatorius (815301) Užimtumo tarnybos prie LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos būtų įtrauktos į profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašą pagal ekonominės veiklos rūšis 2021 metų I pusmečiui. LATIA iniciatyva į šį sąrašą 2020 II pusmečiui buvo įtrauktos šios Lietuvos aprangos ir tekstilės įmonėms reikalingos profesijos: moteriškų drabužių siuvėjas (753102), drabužių siuvėjas (753113), vyriškų drabužių siuvėjas (753120), trikotažinių gaminių gamybos darbininkas (731825) bei audėjas (731841).

Taip pat kelti klausimai:

- dėl planuojamų papildomų pagalbos verslui priemonių įmonių apyvartinių lėšų užtikrinimui artimiausius 6 mėn. bei lengvesnio paskolų gavimo su valstybės garantija;
- dėl pagalbos didelėms įmonėms;
- dėl tiesioginio subsidijų už prastovas pervedimo ne įmonėms, o darbuotojams užtikrinimo;
- siūlyta gamybos ir paslaugų įmonių subsidijavimo tvarka: iki 1 mėnesio apyvartos dydžio negražintina parama per prastovų subsidijavimo, atleidimo nuo komunalinių paslaugų ar kitas paramos priemones, kokių įmonei tuo metu reikia; iki 2 mėnesių apyvartos dydžio gražintina parama per valstybės garantuotas paskolas, garantijas, eksporto draudimą;
- siūlyta paramos išdavimą perduoti bankams be turto užstato pagal valstybės garantiją ir už valstybės garantuotas palūkanas, gražintiną paramą reiktų gražinti per 3 metus;
- dėl prekinio kredito draudimo sąlygų gerinimo;
- siūlyta tobulinti eksporto kredito draudimo priemonę, didinant eksporto kredito garantijų limitus vienam eksportuotojui iki 3 mėn. praėjusių metų atitinkamo

eksportuotojo mėnesinės apyvartos dydžio, perdrausti prekinio kredito draudimo kompanijas (Coface, Euler Hermes, Atradius), nes siūloma banko faktoringo paslauga mūsų sektoriaus įmonėms yra per brangi (apie 12 proc. metinių palūkanų);

- teikti pasiūlymai dėl antrinio tekstilės atliekų panaudojimo, dalyvauta darbo grupėse. Didelį dėmesį šiai sričiai planuojame skirti 2021 m., nes šiemet EK pasiūlys ES tekstilės gaminių strategiją, kurios tikslas – suteikti postūmį ES tvariai ir žiedinei, skatinančiai pakartotinį naudojimą, rinkai, spręsti greitosios mados problematiką, skatinti naujus verslo modelius. Tekstilės sektorius yra ketvirtyje vietoje po maisto, būsto ir transporto sektorių pagal pirminių žaliavų ir vandens naudojimo kieki ir penktoje vietoje vertinant išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kieki.

RENGINIAI – SUSITIKIMAI - SOCIALINĖ VEIKLA

1. Organizuoti 3 susitikimai su Energetikos bei Ekonomikos ir inovacijų ministerijų vadovybe dėl pagalbos verslui priemonių užtikrinimo, o taip pat galimų šių priemonių patobulinimų bei prieinamumo didinimo toms įmonėms, kurioms to ypač reikia.
2. Siekdama kuo greičiau aprūpinti trūkstantomis asmens apsaugos ir medicininėmis priemonėmis įstaigas ir gyventojus, LATIA interneto svetainėje apjungė turimus duomenis apie asociacijos narių galimybes šioje srityje, tarpininkavo siekiant gauti valstybinius užsakymus.
3. Tiesioginėmis lėšomis prisidėjo prie paramos medikams – į Lietuvos pramonininkų konfederacijos (LPK) šiam tikslui atidarytą sąskaitą pervesta 1 tūkst. EUR.
4. Organizavo ir perdavė 200 medicininių kaukių paramą nevalstybiniams vaikų globos namams SOS Vaikų kaimas Vilniuje.
5. Lietuvos valstybinėms institucijoms ir organizacijoms nuolat teikė informaciją apie asmens apsaugos ir medicininės priemonės galinčius tiekti LATIA narius.
6. 2020 metais įvyko 5 LATIA prezidiumo posėdžiai, skirti aptarti situaciją Lietuvos pramonės sektoriuje ir pagalbos verslui priemonių prieinamumą ekstremalios situacijos metu.
7. Įvyko kasmetinis visuotinis LATIA narių susirinkimas, kurio metu Asociacijos nariai dalyvavo diskusijoje apie aprangos ir tekstilės pramonės raidos perspektyvas, buvo suorganizuota daugkartinių veido kaukių paroda.
8. Organizuotas seminaras „Šeimos verslas aprangos, avalynės ir tekstilės sektoriuose ES“, kurio tikslas – identifikuoti ir spręsti su šeimos verslo paveldėjimu ar perdavimu aprangos, tekstilės ir avalynės sektoriuose susijusius klausimus.
9. LATIA organizavo Lietuvos aprangos ir tekstilės verslo integracijai į tarptautines eksperimentinės plėtros ir inovacijų vertės grandines skirtą renginį, kuriame dalyvavo 106 tekstilės ir aprangos kompanijos iš 18 pasaulio šalių.
10. Kartu su partneriais – mokymo įstaigomis, organizavo renginį „Vilnius Fashion & Textile Avenue 2020“. Šiuo renginiu siekta populiarinti tekstilės ir aprangos gamybos technologijų bei kūrybinių industrijų pedagogo profesiją, supažindinti technologijų ir profesinių

mokyklų, ruošiančių darbuotojus Lietuvos siuvimo ir tekstilės įmonėms, mokytojus su naujovėmis aprangos ir tekstilės sektoriuje. Daugiau kaip 180 dalyvių išklausė 10 pranešimų ir uždavė klausimus pranešėjams.

11. Organizavo virtualią diskusiją – „Kaip aprangos ir tekstilės įmonėms išlikti konkurencingoms, prisitaikant prie naujų technologijų, sprendžiant veiklos diversifikacijos klausimus?“.

PROJEK TINĖ VEIKLA

Lietuvos aprangos ir tekstilės įmonių asociacija šiemet įgyvendino ar tęsė eilę projektinių veiklų, kuriomis siekta užtikrinti LATIA narių darbuotojų kvalifikacijos kėlimą, ugdyti jų kompetencijas, didinti eksporto plėtrą, įmonių konkurencingumą mūsų šalyje ir užsienyje.

Projektas „Lietuvos aprangos ir tekstilės įmonių darbuotojų sektorinių kompetencijų, reikalingų kurti inovacijomis grįstus produktus, ugdymas“ pagal ES priemonę „KOMPETENCIJOS LT“.

Projekto tikslas – užtikrinti nuolatinį Lietuvos aprangos ir tekstilės gamybos įmonių darbuotojų kvalifikacijos lygio palaikymą, jų profesinį mobilumą ir gebėjimą sparčiai persiorientuoti į kito ūkio sektoriaus veiklas, siekiant sudaryti galimybę įmonių darbuotojams gauti aukščiausios kokybės mokymus. Įgyvendinti mokymai: eksporto B2B pardavimai skaitmeniniame amžiuje.

Vykdomi trys projektai pagal ES priemonę „PAMEISTRYSTĖ IR KVALIFIKACIJOS TOBULINIMAS DARBO VIETOJE“.

Projektų metu įmonės kelia savo darbuotojų (siuvėjų, mezgėjų, narstytojų, technologų, kitų profesijų darbuotojų) kompetencijas darbo vietoje. Iš viso kompetencijas per 2019-2022 metų laikotarpį pakels 737 mūsų sektoriaus įmonių darbuotojai.

Projektas „LATIA eksporto plėtra“ pagal ES priemonę „VERSLO KLASTERIS LT“.

Projekto uždavinys – plėtoti LATIA, kaip klasterio, lietuviškos produkcijos eksportą, įsitraukiant į tarptautines tinklų grandines, pristatant produkciją užsienio parodose ir įgyvendinant aktyvias rinkodaros priemones.

Projektas „Lietuvos aprangos ir tekstilės įmonių lietuviškos kilmės produkcijos eksporto skatinimas pagal ES priemonę „NAUJOS GALIMYBĖS LT“.

Projekte dalyvauja kultūrinių kūrybinių industrijų sektoriui priskiriamos įmonės, siekiama naujų rinkų paieška ir esamų plėtra. Net 37 įmonės sudalyvavo 9 veiklose: parodose „Baltic Fashion & Textile Vilnius 2018“, „Heimtextil 2019“, „Maison d'Objet 2019“, „Ambiente 2019“, „Tehtextil 2019“, „Heimtextil 2020“, „Ambiente 2020“, verslo misijoje Miunchene 2020 m.

Projektas „Lietuvos aprangos ir tekstilės įmonių naujų užsienio rinkų paieška ir esamų rinkų plėtra“ pagal ES priemonę „NAUJOS GALIMYBĖS LT“

Projekto metu net 45 įmonės sudalyvavo 13-oje veiklų: parodose „Baltic Fashion & Textile Vilnius 2018“, „Premier Vision 2019“, „A+A 2019“, „Maison & objet 2019“, „Heimtextil 2020“; verslo misijose į Miuncheną 2018 m., 2019 m. ir 2020 m. aplankant parodas „Miunich Fabrics Starts“ ir

„ISPO Munich“; verslo misijose į Paryžių 2019-2020 m. apilankant parodas „Premiere Vision“ ir „Texworld“, bei verslo misijoje į Dubajų 2020 m.

KOMUNIKACIJA

LATIA vadovybė 2020 m. daugiausia komunikavo temomis, susijusiomis su COVID-19 pandemijos sukeltais iššūkiiais. Siekta valdžios ir visuomenės dėmesį atkreipti į sudėtingą situaciją, su kuria susidūrė aprangos ir tekstilės verslas Lietuvoje, o taip pat išsamiai informuoti nares apie pokyčius bei pagalbos priemones.

Išplatinta 10 pranešimų žiniasklaidai, iš kurių 8 buvo apie šalies aprangos ir tekstilės sektorių pandemijos akivaizdoje. Jų dėka aprangos ir tekstilės sektoriaus aktualijos, LATIA narių situacija pandemijos metu ir jų poreikiai buvo nuolat nušviečiami didžiausiuose Lietuvos žiniasklaidos kanaluose. Pranešimai buvo publikuoti didžiausiuose ir regioniniuose šalies portaluose (pasiekė virš 10 portalų), tame tarpe – vz.lt, Delfi.lt, 15min.lt, lrytas.lt ir tt.

Žiniasklaidos priemonėse (Verslo žinios, BNS, Delfi, LRT) publikuoti 7 straipsniai apie LATIA narių inovatyvumą ir lyderystę.

Siekiant informuoti apie vykdomą veiklą bei palaikyti glaudų ryšį su Asociacijos nariais, buvo pradėti leisti naujienlaiškiai, kurių LATIA nariai per 2020 m. gavo 7, taip pat palaikomas aktualių naujienų srautas el. laiškais, talpinamas www.latia.lt svetainėje bei naujai įkurtoje socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje. Siekiant narių tarpusavio bendradarbiavimo, interneto svetainėje įdiegtas forumas – „Narys nariui“, kuris suteikia galimybę LATIA įmonėms komunikuoti tarpusavyje, keistis turimais gamybiniais pajėgumais, dalintis idėjomis ir pan.

APDOVANOJIMAI

2020-aisiais metais buvo įteikti aukščiausi LATIA apdovanojimai – LATIA Garbės ordinais. Apdovanojimus, kurie skiriami už ypatingus nuopelnus Lietuvos aprangos ir tekstilės sektoriaus plėtrai bei LATIA veiklos stiprinimui, pelnė 2 įmonių vadovai.

Lietuvos lengvosios pramonės garbės ženklu „Auksinė verpstė“ apdovanoti 7 LATIA įmonių darbuotojai.

Nusipelnusiems sektoriaus įmonių vadovams įteikti 2 valstybiniai apdovanojimai, darbuotojų bei įmonių jubiliejų proga įteikta 15 sveikinimo ir padėkos raštų.